

Asia: VN/12702/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pykäläkohtaiset kommentit kaupparekisterilain osalta

Kaupparekisterilain 20 a §:n uudeksi 2 momentiksi on ehdotettu viiden arkipäivän käsittelyaikaa osakeyhtiön tai sivuliikkeen rekisteriin merkitsemiseksi, jos perustamisilmoitus on annettu sähköisesti. DVV katsoo, että esitetty lähtökohtainen käsittelyaika tukee osaltaan rekisteritietojen ajantasaisuutta sekä organisaatioiden viivytyksetöntä mahdollisuutta aloittaa toimintansa ja asioida esim. eri viranomaistahojen kanssa. DVV pitää ehdotettua muutosta perusteltuna.

Hallituksen esityksen mukaan yllä todettua viiden arkipäivän käsittelyaikavaatimusta ei ulotettaisi muiden ilmoitusten käsittelyyn, vaan niiden osalta noudatettaisiin voimassa olevan lain mukaisesti 21 päivän käsittelyaika edellytystä (kaupparekisterilain 20 a §:n 1 mom.). DVV katsoo, että tietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi ja digitalisaation edistämiseksi olisi merkityksellisempää, jos viiden arkipäivän käsittelyaika ulotettaisiin myös muihin ilmoituksiin eikä ainoastaan perustamisilmoitukseen. Mikäli muutokset rekisteröitäisiin viipymättä, minimoitaisiin ajanjakso sellaisten henkilöiden pääsulle tietoihin, joilla ei ole tietoihin enää organisaation edustusosoikeuteen liittyen oikeutta. Perustamisilmoituksen käsittelyajan osalta sinällään vastaavaa riskiä ei ole.

Kaupparekisterilain 20 b §:n 1 mom. esitetään muutettavaksi siten, että yhtiöoikeusdirektiivin 14 artiklassa, 19 artiklan 2 kohdassa d alakohtaa lukuun ottamatta, 20 artiklassa ja 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut asiakirjat ja tiedot asetetaan saataville rekistereiden yhteenliittämissjärjestelmän välityksellä.

Lausuntopyyntöön kohteena olevan hallituksen esityksen kohdassa 4.2.3 ”Vaikutukset viranomaisiin” todetaan muun ohella, että esitykseen sisältyvät tietojenvaihtoon liittyvät lakimuutokset lisäävät tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden yritysrekisterien välillä. Siten myös kaupparekisterin tulisi jatkossa välittää tieto osakeyhtiön rekisteritiedoissa tapahtuvista muutoksista, kun aikaisemmin tietojen välittäminen on koskenut yhtiön juridisessa asemassa tapahtuneita muutoksia, kuten maksukyvyttömyysmenettelyn alkamista tai yrityksen poistamista rekisteristä. Nyt välitettäväksi ja siten luovutettavaksi tulevat esimerkiksi tiedot koskien osakeyhtiön vastuuhenkilöissä tapahtuneita muutoksia ja tilinpäätöksiä. Tietojenvaihto tapahtuisi kuitenkin automaattisesti ja jo olemassa olevassa rekistereiden yhteenliittämisyjärjestelmässä, joten tietojenvaihdon ei voida katsoa lisäävän merkittävästi rekisteriviranomaisen tehtäviä. Tietojenvaihdon osalta välitettäisiin yhteenliittämisyjärjestelmässä henkilötietojen osalta vain yleisjulkiset tiedot, ei koskaan henkilötunnuksen tunnusosaa tai ulkomailla asuvan henkilön kotisoitetta”.

DVV toteaa, että mikäli tietojenvaihdossa ei välitetä esitetyn mukaisesti henkilötunnuksen tunnusosaa, jolla esimerkiksi yrityksen puolesta-asioinnin oikeudet voidaan tarkastaa automaattisesti perustuen sähköisen tunnistuksen yhteydessä välitettyyn yksilöintitietoon, tulee nyt esitettäväksi välitettävien tietojen automaattinen tarkistaminen ja hyödyntäminen sähköisessä yrityksen puolesta-asioinnissa hankalaksi tai jopa mahdottomaksi.

Nyt esitetystä muodosta ehdotuksesta olisi hyvin rajoitetusti hyötyä digitalisaation edistämiseksi. Käytännössä ehdotus voisi jonkin verran helpottaa esimerkiksi edustamisoikeuksien manuaalista tarkistamista ja manuaalisia asiointiprosesseja. Mikäli välitettävissä tiedoissa olisi mukana henkilön yksilöivä tunnus ja edustamisoikeudet riittävän rakenteisessa muodossa, kuten esimerkiksi toimitusjohtajan rooli sekä yrityksen tunnus yhteismitallistettuna, voitaisiin välitettyä tietoa käyttää automaattisesti sähköisen puolesta-asioinnin mahdollistavana rekisteritietona.

Jotta henkilöiden kansallista yksilöivää tunnusta (henkilötunnusta) pystyttäisiin hyödyntämään sekä kansallisesti että kansainvälisesti tulisi henkilön yksilöivän tunnuksen ohella välittää vastaanottajamaalle tiedot myös henkilön eIDAS- tai muista käytössä olevista tunnisteista. Edellä todettujen tietojen hyödyntäminen vastaanottajamaan sähköisessä asiointissa vaatisi, että henkilö pystyttäisiin yksilöimään vastaanottajamaassa heillä käytössä olevan yksilöivän tunnisteen avulla. Toisin sanoen vastaanottajamaan tulee kyetä yhdistämään organisaatio ja sitä edustava luonnollinen henkilö omien rekisteritietojensa avulla luotettavasti kyseessä olevaan organisaatioon ja luonnolliseen henkilöön. Henkilötunnus yksin ei ole riittävä mahdollistamaan ulkomaalaisten organisaatioiden tai niitä edustavien luonnollisten henkilöiden asiointia. Toimintamallin toteuttaminen edellyttää lisäresursointia DVV:lle ja eIDAS-tunnistetta tai muuta yksilöivää tunnustetta hyödyntäville kansallisille käyttäjäorganisaatioille.

Edellä mainitut seikat huomioiden nyt esitetyt muutokset eivät DVV:n näkemyksen mukaan käytännössä edistä rajat ylittävän sähköisen asiointin digitalisoimista. Esitetystä muodosta muutokset toiminnan sähköistämisestä käytännössä tukisivat lähinnä vanhoja toimintatapoja. Tällöin manuaalisen työn osuus, esimerkiksi henkilöllisyyden täsmäminen puutteelliseen välitettyihin tietoihin, säilyisi korkeana eivätkä tietojen käsittelykustannukset laskisi. Edellä todetut

haasteet on DVV:n näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista selvittää ja arvioida kaupparekisterilain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Kaupparekisterilain 20 b §:n 2 mom. esitetään, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot asetetaan saataville rekistereiden yhteenliittämijärjestelmän välityksellä. DVV pitää esitystä perusteltuna ja katsoo, että tosiallisia edunsaajia koskevat tiedot edistävät mm. valvonnan automatisointia.

Kaupparekisterilain 20 c §:ssä esitetyn osalta DVV viittaa aiemmin kaupparekisterilain 20 a §:n 2 momentin osalta esittämäänsä. Lisäksi DVV katsoo, että on perusteltua varmistaa, että toimet rekisteritietojen muutoksista tallentuvat viipymättä kaupparekisteriin rekisteriä hyödyntävien tahojen käyttöön.

Kaupparekisterilain 20 d §:n osalta DVV pitää tärkeänä varmistaa, että tietoja eri jäsenvaltioiden rekisteriviranomaisilta saadaan mahdollisimman kattavasti rekistereiden yhteenliittämijärjestelmän välityksellä. Tämä itsessään vähentää sekä rekisteriviranomaisen että hallinnon asiakkaan (sivuliike) työtä ja todennäköisesti nopeuttaa tietojen tallettamista kansalliseen rekisteriin.

Pykäläkohtaiset kommentit yritys- ja yhteisötietolain osalta

Yritys- ja yhteisötietolain 2 §:än lisätään EUID-tunnisteen määritelmä, joka 4 §:n mukaisesti talletetaan soveltuvin osin perustietoina rekisteröintivelvollisista yritys- ja yhteisötietojärjestelmään.

DVV pitää tarkoituksenmukaisena, että tunniste, jota yhteenliittämijärjestelmässä käytetään mahdollistaa organisaatioiden yksiselitteisen tunnistamisen rekistereiden välisessä viestinnässä. Kansallisesti voisi kuitenkin olla tarve käyttää myös muita tunnisteita, jotka kytkettäisiin niitä kokoavaan tunnisteeseen (esim. EUID) ja joita käytettäisiin esim. yhteenliittymisjärjestelmän tietojen välityksessä. Edellä todettu huomioiden kansallisessa rekisterissä tulisi mahdollistaa DVV:n aiempien kommenttien mukaisesti useiden rinnakkaisten tunnisteiden tallettaminen (vrt. eIDAS-tunniste).

Lisäksi DVV katsoo, että pykälän perusteluista tulisi käydä selkeästi ilmi, että mitä termillä ”soveltuvin osin” tässä yhteydessä tarkoitetaan. Toisin sanoen, mitkä organisaatiot olisivat sellaisia, joista EUIDia yksilöivänä tunnisteenä ei talletettaisi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Esimerkiksi, mikäli EUID:n tallentamattomuus koskisi Y-tunnuksellisia kuolinpesiä, verotusyhtymiä tai kuntia, tästä olisi perusteltua todeta lausuntopyyntöön kohteena olevassa hallituksen esityksessä. On perusteltua varmistua siitä, että ko. toimijat pystyvät asioimaan tarvittaessa kansainvälisesti.

Muita DVV:n huomiota hallituksen esityksestä

Käynnissä olevien hankkeiden vaikutukset hallituksen esityksessä esitettyyn

Hallituksen esityksen kohdassa 4.2.1 ”Taloudelliset vaikutukset” todetaan, että tällä hetkellä osakeyhtiön perustaminen sähköisessä asiointipalvelussa on mahdollista, mutta esimerkiksi kaikilla rekisteriin merkityillä vastuuhenkilöillä tulee olla suomalainen henkilötunnus, osakepääoman nolla euroa ja yhtiöjärjestyksen vakioamuotoinen. Lisäksi todetaan, että tämä ei täytä direktiivin vaatimuksia.

Lausuntopyynnön kohteena olevassa hallituksen esityksessä ei kuvata, miten yllä todetun osalta on tarkoitus täyttää direktiivin vaatimukset. DVV tuo esiin, että valtiovarainministeriössä on käynnissä kaksi kehityshanketta ulkomaalaisten identiteetin hallintaan ja sähköiseen asiointiin liittyen. Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen yhtenä tavoitteena on tuottaa edellytykset ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnille ja sähköiselle tunnistautumiselle Suomeen. Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevassa hankkeessa on tavoitteena mm. sujuvoittaa ulkomaalaisten asiointia laajentamalla henkilötunnuksen saajien piiriä. Hankkeiden tavoitteena on, että ulkomaalainen saa henkilötunnuksen sekä sähköisen tunnistusratkaisun välittömästi asiointitarpeen syntyessä ilman, että se välttämättä edellyttää käyntiä Suomessa. DVV on molemmissa hankkeissa mukana toteuttavana organisaationa. DVV pitää tärkeänä, että ulkomaalaisten asiointin toteuttamisessa tulisi varmistaa, että mainittujen hankkeiden ratkaisumallit tulevat huomioiduksi. DVV tekee mielellään yhteistyötä tämän tavoitteen varmistamiseksi.

Sähköisestä tunnistamisesta ja allekirjoittamisesta

Hallituksen esityksen s. 9 todetaan, että ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hakijat eli kaupparekisteri-ilmoitusten ilmoitusten tekijät, jotka ovat unionin kansalaisia, voivat käyttää sähköisen tunnistamisen menetelmiä.” DVV toteaa, että mikäli edellytetään vahvaa sähköistä tunnistamista tai korotetun tai korkean varmuustason mukaista tunnistamista, on tämä aiheellista erikseen mainita sen sijaan, että mainitaan vain sähköisestä tunnistamisesta. Tässä yhteydessä DVV kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että mikäli vahva sähköinen tunnistaminen olisi edellytyksenä, se poissulkisi vahvaa heikompien tunnistuspalveluiden hyödyntämisen.

Sivulla 16 puolestaan todetaan, että ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hakijat, jotka ovat unionin kansalaisia, voivat käyttää jäsenvaltion itse hyväksymän sähköisen tunnistamisen järjestelmän puitteissa käyttöön otettua sähköisen tunnistamisen menetelmää ja toisessa jäsenvaltiossa käyttöön otettua sähköisen tunnistamisen menetelmää, joka on tunnustettu rajat ylittävää todentamista varten asetuksen (EU) N:o 910/2014 6 artiklan mukaisesti. Käytännössä kyse on Suomi.fi-tunnistus palvelusta, jossa voi tunnistautua suomalaisilla pankkitunnuksilla, varmenne-

kortilla ja mobiilivarmenteella. Ulkomaalaiset voivat tunnustautua Euroopan maiden tunnistusvälineillä, jotka on hyväksytty rajat ylittävässä tunnistamisessa käytettäväksi. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 6 §:n 1 momentin nojalla Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus edellyttää yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisen asiointipalvelun käyttäjän sähköistä tunnistamista.”

Suomi.fi-tunnistuksen osalta DVV tuo esiin, että palvelu tarjoaa vahvan tunnustautumisen mahdollisuuden suomalaisilla pankkitunnuksilla, varmennekortilla ja mobiilivarmenteella. Lisäksi palvelu tarjoaa eIDAS-tunnistautumisen ja vahvaa heikompana tunnistamisen palveluna ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelun (Finnish Authenticator). Tästä kokonaisuudesta säädetään hallin-non yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016, 3 § 1 mom. 4 ja 5 kohta) sekä laissa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista (661/2009, 6 a luku). Laissa digitaalisten palveluiden tarjoamisesta (306/2019) säädetään palvelun käyttäjän sähköisestä tunnistamisesta ja sen edellytyksistä (6 §).

Yllä todetun ohella DVV toteaa, että voimassa olevan eIDAS-sääntelyn nojalla on hyväksyttävä rajat ylittävästi vain notifioidut tunnistusmenetelmät. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava uudistuksen alla olevan eIDAS-sääntelyn mahdolliset muutokset ja niiden vaikutukset nyt esitettyyn.

Lisäksi DVV katsoo, että olisi perusteltua tarkentaa hallituksen esitykseen viittaukset tunnistuksen toteuttamisesta korotetun varmuustason mukaisilla pankkien pankkitunnuksilla, operaattoreiden mobiilivarmenteilla sekä korkean varmuustason mukaisella DVV:n varmenteella (varmennekortti) (kts. HE s 10 ja 16). Henkilökortin kansalaisvarmenteen lisäksi tunnistautuminen on mahdollista myös muilla DVV:n korkean varmuustason mukaisilla varmenteilla sekä DVV:n tarjoamilla nykyisillä ja mahdollisesti tulevilla tunnistusvälineillä.

Hallituksen esityksen sivulla 10 todetaan, että ”Kaupparekisteri-ilmoituksen tekemiseen sähköisessä asiointipalvelussa vaaditaan vahva tunnistautuminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilöllä on oltava suomalainen henkilötunnus ja verkkopankkitunnukset sisäänkirjautumista varten. Sisäänkirjautuminen ilmoituspalveluun voi tapahtua myös mobiilivarmenteella ja Digi- ja väestötietoviraston myöntämällä HST varmennekortilla.” Sivulla 19 todetaan, että ”Yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n mukaan kaupparekisteri-ilmoituksen tekemisestä ovat vastuussa osakeyhtiön hallituksen varsinaiset jäsenet, muutosilmoituksesta myös toimitusjohtaja. Perustamis-, muutos- tai lopettamisilmoitus on jonkun sen tekemisestä vastuussa olevan tai hänen valtuuttaman-sa henkilön allekirjoitettava.”

Vastaavasti yllä todetun osalta DVV katsoo, että olisi perusteltua tarkentaa hallituksen esitykseen viittaukset tunnistuksen toteuttamisesta korotetun varmuustason mukaisilla pankkien pankkitunnuksilla, operaattoreiden mobiilivarmenteilla sekä korkean varmuustason mukaisella DVV:n kansalaisvarmenteella (henkilökortti), huomioiden kuitenkin DVV:n aiemmin lausunnossaan esiin tuoma vahvaa heikompien sähköisten tunnistautumismahdollisuuksien arvioinnin tarve.

DVV pitää tärkeänä sitä, että rajat ylittävän asioinnin mahdollistuminen muiden jäsenvaltioiden vahvoilla sähköisillä tunnistusvälineillä/korotetun tai korkean varmuustason mukaisilla tunnistusvälineillä käytännössä myös mahdollistuisi tietojärjestelmä- ja palvelukehityksessä. Koska asiointi tällöin tapahtuu esimerkiksi ilman suomalaista henkilötunnusta, tarve olisi toteuttaa eIDAS-sääntelyn vaatimuksia käytäntöön eli tosiasialliseen kyvykkyyteen yksilöidä eri tietojärjestelmissä henkilöitä myös eIDAS-tunnisteen ja mahdollisten muiden yksilöivien tunnisteen avulla.

Lisäksi tulee huomioida, että edellä mainitut kansalliset vahvat sähköiset tunnistusvälineet on myönnetty luonnolliselle henkilölle yksityiskäyttöön/työkäyttöön, ei oikeushenkilölle. Sääntely mahdollistaa tunnistusvälineen myöntämisen myös oikeushenkilölle (vrt. luottamuspalvelupuo-lella säänneltynä (eIDAS-asetus) luonnollisen henkilön sähköinen allekirjoitus ja vastaavasti oikeushenkilön sähköinen leima). Nykykäytäntönä Suomessa on asiointi luonnollisen henkilön tunnistus- ja allekirjoitusvälineillä, nimenkirjoitusoikeuden puitteissa. Kokonaisvaltainen asiointi oikeushenkilölle suunnatuilla sähköisen asioinnin välineillä tarkoittaisi palveluntarjonnan laajentamista ja myös siihen liittyviä kustannuksien huomioimista.

Yhtiöoikeusdirektiivin 13 j artikla edellyttää jäsenvaltioiden varmistavan, että ”sähköisesti toimitettujen asiakirjojen alkuperä ja luotettavuus voidaan tarkistaa sähköisesti. Tältä osin komission näkemyksen mukaan keinoja ei ole yhtiöoikeusdirektiivissä määritelty, vaan asia on jätetty jäsenvaltioiden harkittavaksi esimerkiksi eIDAS sääntelyä hyödyntäen. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 15 §:ssä säädetään tietoaineistojen turvallisuudesta, muun muassa tietoaineistojen muuttumattomuuden, alkuperäisyyden, ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistamisesta. (HE s. 21)” Tältä osin DVV toteaa, että tietoaineistojen aitous, eheys ja muuttumattomuus voidaan varmentaa varmenteeseen pohjautuvalla sähköisellä allekirjoituksella.

Suomi.fi-viestit palvelu

Lausuntopyynnön kohteena olevan hallituksen esityksen kohdassa 4.2.3 ”Vaikutukset viranomaisiin” todetaan, että ”Kaupparekisteri siirtyisi käyttämään postituksessa Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämää Suomi.fi –viestit palvelua. Tämä mahdollistaa sen, että jatkossa postitus tapahtuisi Suomi.fi –viestit sähköiseen postilaatikkoon, jos yritys on antanut suostumuksen sen käyttöön. Jos yritys ei olisi ottanut sähköistä postilaatikkaa käyttöön, posti ohjautuisi viestit –palvelun kautta tulostukseen ja postitukseen. Tähän kokonaisuuteen liittyisi myös yritysten yhteystietojen välittäminen Suomi.fi –viestit palveluun rajapinnan välityksellä. Kustannuksiksi Suomi.fi –viestit palvelun käyttöönoton osalta arvioidaan 500 000 euroa vuonna 2022. Kokonaisuuteen sisältyy myös rajapintapalvelu osakeyhtiön perustamiseksi, joka toteutettaisiin vuonna 2023. Sen kustannuksiksi on arvioitu 900 000 euroa.”

Suomi.fi-viestien toiminnan edellytyksenä on ajantasaiset ja eri organisaatiomuodot laajasti kattavat edustamisoikeudet. Edustamisoikeuksien (ns. nimenkirjoitusabstrakti) tulee olla riittävän määrämuotoisesti määriteltynä ja rekisteriin tarkasti kooditettuna, jotta niiden hyödyntäminen edustamisoikeuksien automaattiseen päättelyyn on mahdollista. Käytännössä tämä tarkoittaa organisaation ja organisaation edustajia koskevien tietojen tallettamista kaupparekisteriin perusrekisterinä rakenteellisessa, automaattisesti koneluettavassa muodossa, mikäli halutaan välttää manuaalisten puolesta-asiointioikeuksien perustaminen Suomi.fi-valtuuksien valtuusrekisteriin, jota Suomi.fi-viestit palvelu myös hyödyntää. Olennaista on, että saatavilla on ajantasainen yksi-löivä tunnus sekä organisaatiosta että sen alla toimivista luonnollisista henkilöistä. Tunnuksen pitää olla kansainvälisesti yhteentoimiva tai yhdistettävissä kansallisesti käytössä oleviin tunnis-teisiin. DVV:n näkemyksen mukaan on mm. tarpeen selvittää ja arvioida tarkemmin, miten varmistetaan edustajatietojen ajantasaisuus kattavasti.

DVV toteaa, että hallituksen esityksessä esitetty aikataulu mm. yritysten yhteystietojen välittämiseen Suomi.fi –viestit palveluun rajapinnan välityksellä on haastava. Suomi.fi-viestien yritysviestien konsepti valmistuu vuodenvaihteessa 2021-2022, jonka jälkeen voidaan paremmin arvioida sen hetkiset palvelun toiminnallisuudet ja mahdolliset kehitystarpeet. Tämän lisäksi DVV toteaa, että muiden toimijoiden ohella myös DVV:n asiakaspalvelun ja -tuen resurssointi on varmistettava riittävälle tasolle Suomi.fi-viestien yritys- ja yhteisökäyttäjien määrän kasvaessa PRH:n käyttöönoton myötä.

Tietojen yhteentoimivuus

DVV pitää tärkeänä, että yhtiöoikeusdirektiivin 14, 19, 20 ja 30 artiklassa mainitut henkilötiedot ovat saatavilla sellaisessa muodossa, että ne ovat tosiasiallisesti hyödynnettävissä tukemaan sähköistä asiointia. Esimerkiksi edustajatietojen ja edustamissääntöjä koskevien tietojen tallettaminen rakenteellisessa ja automaattisen tarkistuskyselyn mahdollistavassa muodossa on keskeistä sähköisen asiointin tukemiseksi ja mahdollisen automaattisen päätöksenteon mahdollistamiseksi. Lisäksi tulee varmistaa erilaisten käsiteltävien tietojen käsitteellinen yhteentoimivuus. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi edustajaroolit eri jäsenvaltioiden yritysrekistereissä on arvioitava siitä näkökulmasta, miten ne vertautuvat toisten jäsenvaltioiden yritysrekis-tereissä käytössä oleviin rooleihin. Tämä edellyttäisi DVV:n käsityksen mukaan kansallisen keskitetyn mallin luomista, jotta yhteenliittymisjärjestelmän kautta välitettävät tiedot ymmärretään kansallisesti yhdenmukaisella tavalla ja niiden juridinen merkitys on arvioitu ja kuvattu selkeästi tietoja hyödyntäville tahoille, sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Tietojen kiistämättömyys

Yhtiöoikeusdirektiivin 13 g artiklassa säädetään yhtiön sähköisestä perustamisesta. Kyseisen artiklan 13 g 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava yhtiöiden sähköistä perustamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Artiklan 13 g 3 kohdan mukaan 2 kohdassa tarkoitetuissa säännöissä on

vahvistettava mm. seuraava seikka: "vaatimus, jonka mukaan hakijoiden on käytettävä asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitettuja luottamuspalveluja".

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta (jälj. eIDAS-asetus) 3 artiklan kohdassa 16 määrittää luottamuspalvelu ja kohdassa 17 määrittää ns. hyväksytyt luottamuspalvelut. Hyväksytyillä luottamuspalveluilla tarkoitetaan luottamuspalvelua, joka täyttää tässä asetuksessa säädetyt sovellettavat vaatimukset.

Epäselväksi jää edellyttääkö digitaalisten välineiden ja prosessien käytöstä yhtiöoikeuden alalla annetun direktiivi ((EU) 2019/1151, jälj. digitalisointidirektiivi) hyväksytyjen luottamuspalveluiden käyttöä vai vain luottamuspalveluiden käyttöä? DVV pitää tarkoituksenmukaisena, että edellytettäisiin hyväksytyjen luottamuspalvelujen käyttöä, jolloin kaikkien asiakirjojen verifiointi voidaan tehdä automatisoidusti ja koneellisesti käyttäen EU:n DSS-toteutusta tai DVV:n kansallisesti toteuttamaa allekirjoituksien verifiointipalvelua. Lisäksi digitalisointidirektiivin 16 a artiklan 4 kohdassa todetaan, että "Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rekisteristä peräisin olevat sähköiset jäljennökset ja otteet asiakirjoista ja tiedoista on varmennettu asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitetuilla luottamuspalveluilla, jotta voidaan varmistaa, että sähköiset jäljennökset tai otteet ovat peräisin rekisteristä ja että niiden sisältö on rekisterin hallussa olevan asiakirjan oikeaksi todistettu jäljennös tai että se on yhdenmukainen rekisterin tietojen kanssa." Tämän osalta DVV katsoo, että selkeintä olisi turvautua tällaisen tiedon leimaamiseen käyttäen hyväksytyjä luottamuspalveluita ja erityisesti hyväksytyä sähköistä leimaa. Toteutukseen soveltuisi myös sähköinen allekirjoitus, mutta sen ollessa sidottu luonnolliseen henkilöön, rekisteritietojen luovutusta ei voitaisi automatisoida täysin. DVV toteaa, että se pystyisi tuottamaan hyväksytyyn sähköisen leiman, mutta valmistelu olisi aloitettava hyvissä ajoin.

Tietojen maksuttomuus

DVV katsoo, että kaupparekisterilain muutoskokonaisuudessa olisi tarkoituksenmukaista arvioida yhtiöoikeusdirektiivin 19 artiklan tietojen maksuttomuuden ohella mahdollisesti laajempi tietojen maksuttomuus yhteenliittämijärjestelmässä välitettävien tietojen osalta. Tietojen maksuttomuudella edistettäisiin tietojen hyödynnettävyyttä.

Avoimen datan direktiivi

DVV toteaa, että lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä ei ole mainittu avoimen datan direktiiviä ((EU) 2019/1024), joka tulee jossain määrin velvoittamaan kaupparekisterin sisältämien tietojen avoimuuteen. "Yritys- ja yritysten omistustiedot" on direktiivissä säädetty "korkean lisäarvon tietoa-ineistokategoria", jonka avaamisen yksityiskohdista on annettu päätäntävalta

komissiolle. Suomen on toimeenpantava tähän liittyvä sääntely todennäköisesti säätämällä siitä kansallisessa lainsäädännössä, kun komissio julkistaa avaamisen yksityiskohdat. Suomessa kansallinen yhteyspiste on Avoindata.fi, josta tulisi löytyä avoimen datan direktiivissä säädetyt ”korkean lisäarvon tietoainekategoriat”. Tällä hetkellä edellä todetut tiedot ovat patentti- ja rekisteri-hallituksen sivuilla (avoindata.prh.fi), joka ei mahdollista direktiivissä mainittua tiedostolatausta.

Hanhela-Lappeteläinen Leila
Digi- ja väestötietovirasto